

Θέσεις για την πολιτική στρατηγική του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος

Δ' ΜΕΡΟΣ

ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΩΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

Η στρατηγική ενιαίας δράσης των δυνάμεων της εργασίας ώστε να προχωρήσει η ελληνική κοινωνία από το κράτος παροχών στο κοινωνικό κράτος πρέπει να καθορίζεται και η στάση του ΠΑΣΟΚ σήμερα, ως αντιπολίτευσης. Η πολιτική που θα ακολουθήσει σήμερα θα διαμορφώσει και την κυβερνητική πολιτική του αύριο. Γι' αυτό και το ΠΑΣΟΚ χρειάζεται ξεκάθαρη θέση στα θέματα που θα είναι καθοριστικά για το αν θα επαρκήσει ή όχι την κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

Το ΠΑΣΟΚ είναι παράταξη που επιδιώκει να ασκήσει εξουσία. Δεν επιδιώκει μόνο να επηρεάσει με τις ιδέες του, την κοινωνική κριτική του και τη δράση του τη γενική κατεύθυνση της πολιτικής εξέλιξης. Θέλει να είναι πρωταγωνιστής των πολιτικών εξελίξεων, και να υποστηρίξει την πλειοψηφία του Ελληνικού Λαού στον αγώνα για τη διαμόρφωση μιας νέας κοινωνίας.

Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ξεκινήσει ήδη από τώρα ο διάλογος με τους κοινωνικούς φορείς για τη διατύπωση της πρότασης για την αλλαγή της κοινωνικής δομής και τη διαμόρφωση του κοινωνικού κράτους. Αυτό σημαίνει ότι τώρα κιάλας χρειάζονται ιδέες, προτάσεις, διαπραγματεύσιμα προγράμματα. Τα μέχρι τώρα προγράμματα δεν αρκούν. Χρειάζονται επανεκτίμηση με βάση τους νέους στόχους, τις προοπτικές που πρέπει να προσδιοριστούν για τη χώρα σήμερα, τις εμπειρίες της οκτάχρονης κυβερνητικής θητείας.

Ο χρόνος της αντιπολίτευσης δεν είναι, ως χρόνος εκτός εξουσίας, χρόνος χαμένου. Είναι περίοδος διαμόρφωσης μιας νέας πρότασης εξουσίας και διαμόρφωσης εκείνων των πολιτικών προποθέσεων που θα επιτρέψουν την πραγματοποίηση του νέου προγράμματος του κόμματος.

Είναι η εποχή που το Κίνημα θα αποκτήσει μια νέα νομιμοποίηση για την πολιτική του, που θα του επιτρέψει να αποκτήσει την ευρύτερη δυνατή συναίνεση. Η αντιπολίτευση δεν μπορεί να είναι ευκαιριακή. Δεν μπορεί να είναι αντίθετη όψη του νομίματος της κυβερνητικής πολιτικής προς επιβεβαίωση της αντιπαλότητας προς την κυβέρνηση.

Το ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να δρα ανακλαστικά αντιπαρθεμένο στην κυβέρνηση σε κάθε βήμα ακολουθώντας το νημα της κυβερνητικής πολιτικής. Οφείλει να διαμορφώσει τη δική του πρόταση, να προσδιορίσει τις δικές του λύσεις.

Χρέος του ΠΑΣΟΚ είναι η συστηματική και συνεχής επεξεργασία και παρουσίαση της δικής του πολιτικής. Αυτός είναι και ο μόνος τρόπος να ξεπεράσει την κρίση αξιοπιστίας. Η χαμένη αξιοπιστία δεν ανακτάται με θέσεις που αποτελούν απλή αντιπαράθεση με τη σημερινή συντηρητική κυβέρνηση, αλλά συνεχίζουν να στηρίζονται στη λογική του κράτους παροχών.

Μόνο επιλογές και ιεραρχίες που είναι αποτέλεσμα κοινωνικού διαλόγου, που διαγράφουν μια εφικτή και ευρύτερα αποδεκτή πορεία, και που οδηγούν προς ένα ορθολογικό κράτος θα μπορέσουν να περιορίσουν το κλίμα αμφισβήτησης και να δημιουργήσουν σιγά σιγά ένα νέο ρεύμα πλειοψηφίας.

Η πολιτική του ΠΑΣΟΚ, όπως διαγράφηκε απραπάνω, συναντά και θα συναντά την αντίδραση όλων εκείνων που ακολουθούν τη λογική του λαϊκισμού και του κράτους παροχών. Γι' αυτούς η αντιπολίτευση είναι τόσο πιά επιτυχημένη όσο περισσότερο επικεντρώνεται στην αντιπαράθεση με την κυβέρνηση. Προγράμματα και στόχοι αποτελούν δευτερεύοντα στοιχεία πολιτικής. Αυτά μπορούν να προσδιοριστούν όποτε χρειάζεται ανάλογα με ψηφοθηρικά σκοπιμότητες.

Μια τέτοια πολιτική ελάχιστα κοινά σημεία έχει με τη σοσιαλιστική προοπτική και τον εκσυγχρονισμό. Το κράτος παροχών και οι λαϊκίστικες συγκυριακές πολιτικές με στόχο και μόνο τη συσπείρωση ψηφοφόρων οδήγησαν στη στρεβλή ανάπτυξη και τις αλληλέγγυες οικονομικές κρίσεις.

Αν αύριο η σοσιαλιστική κυβέρνηση ακολουθήσει αυτά τα λαϊκιστικά πρότυπα η χώρα μας θα σέρνεται από την κρίση των ελλειμμάτων στην κρίση του ισοζυγίου πληρωμών. Ο επαναλαμβανόμενος στασιμοληθωρισμός και η εξάρτηση από τους ξένους δανειστές της θα είναι πλέον μόνιμα χαρακτηριστικά της. Δεν θα υπάρξουν ούτε άξίες λόγω επενδύσεων, ούτε έργα υποδομής, ούτε ουσιαστική κοινωνική πολιτική. Θα υπάρξουν νέες και θα ενταθούν οι υπάρχουσες κοινωνικές ανισότητες και οικονομικοπολιτικές εξαρτήσεις.

Κεντρική πολιτική επιδίωξη μιας τέτοιας αντιπολίτευσης διαρρηκτική είναι να εφαρμοστεί, στη επιτροπή της σοσιαλιστικής παράταξης στην κυβέρνηση, η διανομή παροχών για όφελος όλων εκείνων που στηρίζουν την παράταξη. Είναι η νομή της εξουσίας, και έτσι αναπόφευκτα η αναπαραγωγή της υπάρχουσας κοινωνικής δομής.

Όπως αναλύθηκε ήδη, η τάση αυτή εκφράζει, παρά τις ηχηρές αντιδελίες τοποθετήσεις, μια συντηρητική πολιτική. Ταυτίζεται με τη συντηρητική παράταξη στην αντίληψη του τρόπου άσκησης της εξουσίας και αναπαραγωγής των κοινωνικών σχέσεων. Η αντιδελία ρητορεία δεν συμβαδίζει με μια πολιτική πρακτικού κοινωνικού μετασχηματισμού και εκσυγχρονισμού.

Αν η τάση αυτή καθορίσει τη φυσιογνωμία του, το ΠΑΣΟΚ κινδυνεύει να χάσει ακόμη περισσότερη από την απήχηση του στη νεολαία και τα μεσαία στρώματα και να αποξενωθεί απ' τις κοινωνικές εκείνες δυνάμεις που επιδιώκουν μια πιά ανοικτή ανταγωνιστική και αποτελεσματικά οργανωμένη κοινωνία.

Η ΑΝΟΙΧΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΛΟΓΗ

Στην ελληνική κοινωνία διαμορφώνονται, κάτω και από την επίδραση της ένταξης στο διεθνές περιβάλλον, δύο αντίθετες στάσεις. Η μία, διακρίνεται από δυσπιστία και φόβο απέναντι στις επερχόμενες μεταβολές. Το - αναπόφευκτο ή όχι - "νέο" είναι συνδεδεμένο με αβεβαιότητα.

Συνεπάγεται αλλαγές στις μορφές απασχόλησης, στις σχέσεις με την πολιτική εξουσία, στο φορολογικό καθεστώς, στα εκκτημένα προνόμια, στις αντιλήψεις. Αλλαγές των οποίων το αποτέλεσμα στον τρόπο ζωής δεν μπορεί να προβλεφθεί. Η δυσπιστία οδηγεί σε αμυντική συμπεριφορά και προσπάθεια να διατηρηθούν οι παραδοσιακές δομές και σχέσεις. Η στάση αυτή προσαρμόζεται μια κοινωνία κλειστή απέναντι σε εξωτερικές επιδράσεις και σε εσωτερικές πιέσεις.

Η άλλη στάση τείνει προς, και επιδιώκει, μια ανοιχτή κοινωνία. Παραδέχεται την ανάγκη του εκσυγχρονισμού, της διαπλοκής με το εξωτερικό περιβάλλον, της μεταβολής του παραδοσιακού τρόπου ζωής και άσκησης εξουσίας και επιζητεί νέες αρχές και κατευθύνσεις στην κοινωνική και την πολιτική ζωή.

Ο προοδευτικός πολιτικός χώρος είναι εκείνος που παραδοσιακά εκπροσωπούσε τις δυνάμεις που αγωνίζονταν για μια ανοιχτή κοινωνία. Η εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ το 1981 οφειλόταν ακριβώς στο γεγονός ότι, απέναντι στους παγιωμένους τρόπους άσκησης εξουσίας, επαγγέλθηκε την αλλαγή. Η κοινωνιολογική ανάλυση των τελευταίων εκλογικών αποτελεσμάτων δείχνει ότι η αδυναμία του ΠΑΣΟΚ να προχωρήσει προς μια πιά ανοιχτή κοινωνία αποξένωσε από αυτό εκείνες τις ομάδες του πληθυσμού που λόγω ηλικίας (νέοι) και ή επαγγελματίας, προσβλέπουν στον περιορισμό των αμυντικών συμπεριφορών και στην αναγκαίότητα του εκσυγχρονισμού.

Η εμμονή στο δρόμο της αναπαλαιώσης του κράτους παροχών θα οδηγήσει αναπόφευκτα το ΠΑΣΟΚ σε παραπέρα συρρίκνωση. Θα γίνει θιασώτης και υπερασπιστής της κλειστής κοινωνίας. Έτσι θα χάσει την επιρωλή του διαταξικά σε ένα χώρο που με το χρόνο διαρκώς διευρύνεται και που αποτελείται από τα άτομα και τις κοινωνικές ομάδες που επιθυμούν ή θεωρούν αναπόφευκτο τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας.

Το ΠΑΣΟΚ οφείλει, αν θέλει να κερδίσει και πάλι την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, όχι μόνον να στηριχθεί στις δυνάμεις της ανοιχτής κοινωνίας, αλλά και να αγωνιστεί για τη διεύρυνσή τους. Κι αυτό μπορεί να το επιτύχει παρουσιάζοντας συναινετικά προγράμματα συγκροτημένης πορείας προς το μετασχηματισμό της κοινωνικής δομής και δικαίου επιμερισμού του κόστους προσαρμογής. Προγράμματα που να πείθουν και να αμβλύνουν τους φόβους και τη δυσπιστία όλων εκείνων που ανησυχούν για την εξέλιξη.

Η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, Η ΨΕΥΔΕΠΙΓΡΑΦΗ ΑΝΕΝΩΣΗ

Η Νέα Δημοκρατία, στην προσπάθειά της να καταλάβει την εξουσία, χρησιμοποίησε τους όρους του "εκσυγχρονισμού" και της "ανανέωσης", χωρίς να προσδιορίζει το περιεχόμενό τους. Παρουσίασε τον "φιλελευθερισμό" ως την κυρίαρχη ιδεολογία της, πιά αρνούμενη να προσδιορίσει τον ακριβή χαρακτήρα που με σαφείς και επιστημονικά δόκιμους όρους. Είναι χαρακτηριστικό πως οι ιδεολογικοί της κήρυκτες αρνήθηκαν μετά βδελυγμίας τον "νεοφιλελευθερισμό", που διεθνώς έχει περιορισμένη σημασία και περιεχόμενο, προτιμώντας την προτασία που παρέχει η ασάφεια του όρου "φιλελευθερισμός".

Όστόσο, από τα προγραμματικά της κείμενα μπορεί να διαγραφεί η νεοσυντηρητική αντίληψη που εκφράζει σήμερα η Νέα Δημοκρατία και να αντιπαρατεθεί με την κυβερνητική της πρακτική, όπως η τελευταία έχει αποκρυσταλλωθεί στους τελευταίους πέντε μήνες.

Τρία είναι τα κύρια στοιχεία που συνιστούν τη νεοσυντηρητική αντίληψη, όπως την έχει διατυπώσει η Νέα Δημοκρατία. α) Στον οικονομικό τομέα, η καταγγελία του κρατισμού,

η αναγκαιότητα τόσο μιας απρόσκοπτης λειτουργίας της αγοράς και του ανταγωνισμού, όσο και της ελεύθερης ανάπτυξης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Η ελεύθερη ιδιωτική επιχειρηματική πρωτοβουλία, ανεμπόδιχη από κρατικές παρεμβάσεις κάτω από την πίεση του ελεύθερου ανταγωνισμού, μπορεί κατά τη Νέα Δημοκρατία να οδηγήσει στην οικονομική ανάκαμψη και στην ανάπτυξη.

β) Στον πολιτικό τομέα, η προσπάθεια για αυταρχική διακυβέρνηση, για την τήρηση του "νόμου και της τάξης" και την επέκταση των κρατικών ή δικαστικών παρεμβάσεων με στόχο τον έλεγχο της τοπικής αυτοδιοίκησης, των εργατικών συνδικάτων και των άλλων οργανωμένων ομάδων που εναντιώνονται στο συντηρητικό πρότυπο λειτουργίας της κοινωνίας και αυταρχικής άσκησης της εξουσίας.

γ) Στον πολιτικό - κοινωνικό τομέα, η αποπολιτικοποίηση της δημόσιας ζωής και η άρνηση της αναγκαιότητας ενός κριτικού προσανατολισμού που αμφισβητεί τις ιδεολογικές βάσεις των συντηρητικών προτύπων. Η πειθαρχία, η σκληρή εργασία, η οικογένεια είναι οι αξίες που υπόσχονται να αναδείξουν οι νεοσυντηρητικοί.

Η εφαρμογή αυτής της νεοσυντηρητικής οικονομικής πολιτικής οδηγεί σε μια κοινωνία με μεγαλύτερες ανισότητες, όπου οι οικονομικά ισχυροί γίνονται ισχυρότεροι. Οι οικονομικές, όμως, ανισότητες, για τους νεοσυντηρητικούς, δεν είναι μόνο αναπόφευκτες αλλά και επιθυμητές. Αποτελούν κίνητρο για μεγαλύτερη ατομική προσπάθεια. Στη σημερινή εποχή, όμως, η πρόοδος - ακόμα και εάν μπορούσε να επιτευχθεί με τέτοιες πολιτικές - δεν μπορεί και δεν πρέπει να βασίζεται στην περιωριοποίηση ορισμένων κοινωνικών στρωμάτων.

Αλλά η νεοσυντηρητική πρόταση οδηγεί την κοινωνία σε μια γενικότερη οπισθοδρόμηση. Στοιχείο εκσυγχρονισμού της κοινωνίας είναι ο έλεγχος της οικονομίας και πολιτικής εξουσίας, η δικαιότερη κατανομή των βαρών, η συμμετοχή, η ανάπτυξη της κοινωνικής αλληλεγγύης και των ατόμων που την αποτελούν. Στην οικονομία και την κοινωνία της αγοράς, ωστόσο, και το οικονομικό αλλά και το πολιτικό - διοικητικό σύστημα, οδηγούν στη συγκέντρωση κεφαλαίου και εξουσίας, με αποτέλεσμα την ενίσχυση των αυταρχικών τάσεων. Έτσι, όλο και περισσότερες πλευρές της ζωής υπάγονται στη λογική του χρίματος - κέρδους ή της εξουσίας - γραφειοκρατίας, αλλοιώνοντας ριζικά τις συνθήκες διαβίωσης και αλλοτριώνοντας το άτομο. Τελικά, περιορίζεται η συμμετοχή και η ελευθερία.

Οι τάσεις αυτές δεν αναστρέφονται με την κατάργηση των ελέγχων και των αντήρροπων εξουσιών, όπως θέλει η συντηρητική παράταξη, αλλά με την ανάπτυξη νέων μορφών κοινωνικής ενσωμάτωσης, που εξασφαλίζουν περισσότερο δημοκρατία και ελευθερία.

Αυτή η νεοσυντηρητική ιδεολογία όμως, ελάχιστα έχει επηρεάσει την κυβερνητική πρακτική της Νέας Δημοκρατίας. Η κυβέρνηση ακολουθεί τα παλιά μονοπάρτια της ελληνικής συντηρητικής παράταξης. Κυρίαρχες επιδιώξεις της είναι η άλωση του κρατικού μηχανισμού και η εκμετάλλευσή της εξουσίας για όφελος των συμφερόνων που εκπροσωπεί το κυβερνητικό κόμμα. Η Νέα Δημοκρατία ακολουθεί μια, λεκ-

τικά μόνον, εκσυγχρονισμένη και νεοφιλελεύθερα χρωματισμένη έκδοση του κράτους παροχών.

Τόσο στον οικονομικό όσο και στον κοινωνικό τομέα η κυβέρνηση δεν έχει παρουσίαση μεσομακροπρόθεσμα σχέδια για μια διαφορετική πορεία της ελληνικής κοινωνίας. Δεν τα χρειάζεται άλλωστε. Η σημερινή κατάσταση την εξυπηρετεί.

Η οικονομική κρίση αντιμετώπιση με μέτρα χωρίς στόχους και εσωτερική συνοχή και γι' αυτό χωρίς αποτελεσματικότητα. Οι σπασμωδικές κυβερνητικές επιδιώξεις επιδεινώσαν τα πράγματα. Οι προσπάθειες για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της οικονομίας, τα αναπτυξιακά μέτρα, ήταν και αυτές χωρίς ιδιαίτερη βαρύτητα.

Στον τομέα της διοίκησης η κυβερνητική δραστηριότητα δεν κινήθηκε προς την κατεύθυνση των εξαγγελιών της. Παρά τις, με μορφή μομφής και απειλών, υποσχέσεις για αξιοκρατία και ακορμάτιστο κράτος επεκράτησε πάλι η διχαστική νοοτροπία του διαχωρισμού των υπαλλήλων σε ημέτερους και μη, με συνέπεια κύματα αντικαταστάσεων και μεταθέσεων. Η ατομική εξυπηρέτηση και ο διορισμός είναι πάλι το κύριο μέλημα της εξουσίας. Οι ειδικές ρυθμίσεις και οι προνομιακές παραχωρήσεις εμφανίζονται συστηματικά στα νόμους που ψηφίζονται.

Η αποκατάσταση της αντικειμενικότητας στην πληροφόρηση, ένας στοιχειώδης εκσυγχρονισμός που είχε κάνει κάποια βήματα το 1989, αναβλήθηκε. Ο έλεγχος των μαζικών μέσων ενημέρωσης αποτελεί πάλι άμεση κυβερνητική επιδίωξη. Στα σχολεία επανεισβάλλει η διαπαιδαγώγηση της νεολαίας με βάση τα ιδεώδη του συντηρητισμού όπως προδικάζει η βιαστική αντικατάσταση των σχολικών βιβλίων και αποδεικνύει η επαναφορά θεμάτων που είχε καταργήσει η ίδια η συντηρητική παράταξη πριν το 1981, όπως η έπαρση της σημαίας, η υποχρεωτική προσευχή, η "ευπρέπεια" εμφάνιση. Ο δημόσιος τομέας της οικονομίας και η κοινωνική πρόνοια υφίστανται συνεχώς επιθέσεις και στιγματίζονται ως η ρίζα όλων των κακών.

Η συντηρητική πολιτική πρακτική είχε προωδήσει στην ελληνική κοινωνία τα χαρακτηριστικά που δρουν ασχεττικά σε κάθε προσπάθεια εκσυγχρονισμού της. Η σημερινή κυβερνητική πρακτική συντηρεί και εντείνει αυτά τα χαρακτηριστικά και αναπαράγει τον τρόπο εξουσίας που οδήγησε στα σημερινά αδιέξοδα.

Η Νέα Δημοκρατία έχει αυξήσει σημαντικά την εκλογική της απήχηση μετά το 1981. Από το κατώτατο σημείο που είχε φτάσει το 1981 ξεπέρασε σταθερά το 44% στις εκλογικές αναμετρήσεις μετά τον Ιούνιο του 1989. Τόσο το ποσοστό της όσο και η διασπορά των ψήφων της σε όλη την επικράτεια δείχνει ότι η Νέα Δημοκρατία έχει διευρύνει την κοινωνική της βάση και έχει επιτύχει ένα υψηλό βαθμό πολυσυληκτικότητας. Τα κύρια στηρίγματα της βρίσκονται στην ανώτερη και στη μέση αστική τάξη, και είναι οι επιχειρηματίες, τα διευθυντικά στελέχη των εταιριών, οι εκπρόσωποι των ξένων επιχειρήσεων, οι εισαγωγείς, όλοι εκείνοι που εξασφάλισαν ή "αξιοποίησαν" τη στήριξη του κράτους για τις επιχειρηματικές και τις παροικονομικές επιδιώξεις

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

τους, δημιούργησαν ολιγοπώλεια, μηχανισμούς έλεγχου της αγοράς, εξασφάλισαν ρυθμίσεις που ευνοήσαν και ευνοούν την παροικονομική του δραστηριότητα.

Το ΠΑΣΟΚ έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει σημαντικά ρήγματα στο πλατύ αυτό κοινωνικό μέτωπο που στήριξε εκλογικά τη Νέα Δημοκρατία. Το ΠΑΣΟΚ μπορεί να ξανακερδίσει ψηφοφόρους κυρίως από τις κοινωνικές εκείνες ομάδες, των οποίων τα συμφέροντα δεν συμβαδίζουν με εκείνα του οικονομικού κατεστημένου ή που τα συμφέροντά τους δεν μπορούν να προωθηθούν χωρίς τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας.

Μπορεί να ξανακερδίσει εκείνες τις δυνάμεις που επιζητούν μια πιά ανοιχτή και δίκαιη κοινωνία αλλά απογοητεύθηκαν από την προηγούμενη διακυβέρνηση του. Αρκεί να παρουσιάσει πειστικά την επιδίωξη του για ένα διαφορετικό τρόπο άσκησης της εξουσίας.

Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ

Η παραδοσιακή Αριστερά βρίσκεται σήμερα σε βαθύτατη, σχεδόν υπαρξιακή κρίση. Κυρίαρχο στοιχείο της κρίσης αυτής είναι ο ιδεολογικός αποπροσανατολισμός της.

Ηδη πριν από την κρίση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού οι διεικνείς, αλλά και οι εσωτερικές, εξελίξεις αποδείκνυαν ότι ορισμένες σταθερές της παραδοσιακής κομμουνιστικής ιδεολογίας δεν είχαν σχέση με την πραγματικότητα. Κανείς πια δεν περιμένει τη νομοτελειακή κατάρρευση του καπιταλισμού μετά από διαρκώς οξυνόμενες κρίσεις ούτε την προλεταριοποίηση των μαζών. Η ολοκληρωτική αποτυχία των συστημάτων του υπαρκτού σοσιαλισμού απέδειξε πως ο συγκεντρωτισμός και επιτακτικός κοινωνικοοικονομικός σχεδιασμός δεν μπορεί να οδηγήσει σε περισσότερη ευημερία και σε αυξημένη ανταγωνιστικότητα. Αντίθετα, οδηγεί σε συνθήκες ασυμψήσαστες με τη σοσιαλιστική επαγγελία. Συνθήκες καταπίεσης του ανθρώπου και οικονομικού μαρμαμού.

Η παραδοσιακή Αριστερά έχει χάσει σήμερα την ιδεολογική ιδιαιτερότητά της. Έχει χάσει το όραμα, στο όνομα του οποίου προσκόουσε να κινητοποιήσει τις μάζες. Σήμερα, τόσο η Ελληνική Αριστερά όσο και το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας προσπαθούν να διατυπώσουν νέες θέσεις, με τις οποίες να καλύψουν το ιδεολογικό κενό που δημιουργήθηκε. Οι αυτές θέσεις, όμως, αποτελούν μια απλή προσπάθεια προσαρμογής στη νέα πραγματικότητα. Δεν μπορούν ακόμη να κίνουν την απαραίτητη τομή με το παρελθόν.

Η κριτική τους στη μέρι τώρα κυρίαρχη ιδεολογία παραμένει επιφανειακή. Είναι φανερό η προσπάθεια να αποφευχθεί η ιδιαιτερότητα και η διερεύνηση του καινούριου εργατικού μήπως τα λανθασμένα στοιχεία της προηγούμενης πορείας υπάρχουν και καθοδηγούν ακόμη τη σημερινή πολιτική τους. Η νέα προοπτική που διαγράφουν, ενώ εξαφανίζει την ειδοποιό διαφορά προς τους μεγάλους εχθρούς του χτες, τα σοσιαλιστικά κόμματα, παραμένει τόσο γενικόλογη, ώστε να μη δημιουργεί δεσμεύσεις για μια πολιτική διαφορετική από ε-

κείνη του παρελθόντος. Η ιδεολογική σύγχυση επιτείνεται. Γι' αυτό και δεν μπορούν να κερδίσουν την, χαμένη από τη διάφευση του οράματος, αξιοπιστία τους.

Η παραδοσιακή Αριστερά εφαρμόζει μια πολιτική πρακτική, η οποία βασίζεται στον συγκεντρωτισμό των πολιτικών λειτουργιών, στη συνεχή κομματική καθοδήγηση του μαζικού κινήματος, στη χρησιμοποίηση της κοινωνικής αναμέτρησης για πολιτικούς σκοπούς, στη συ-

σπείρωση με βάση ένα λαϊκό στικό απλουστευτικό λόγο που έχει ως επίκεντρό του την ταξική και κοινωνική αντιπαράθεση. Η πρακτική της αυτή της επέτρεψε να δημιουργήσει στο παρελθόν μια αξιόμαχη πολιτική οργάνωση. Η ριζοσπαστική κοινωνική κριτική που ασκεί έχει συσπειρώσει γύρω από την οργάνωση αυτή τα στρώματα και τις ομάδες εκείνες που βρίσκονται σε μια μοιμηότερη αντίθεση με την κοινωνική οργάνωση και θεωρούν ότι είναι αντικείμενο κοινωνικής κριτικής και καταπίεσης.

Η απήχηση της παραδοσιακής Αριστεράς δεν έχει μόνο ιδεολογικές αιτίες, αλλά στηρίζεται σε ταξικές διακρίσεις και αντιπαραθέσεις. Ο ιδεολογικός αποπροσανατολισμός θα επιταχύνει τη βαθμιαία απώλεια της απήχησης της παραδοσιακής Αριστεράς στο εκλογικό σώμα. Όπως παρατηρήθηκε και στις υπόλοιπες αναπτύχόμενες βιομηχανικές χώρες η κοινωνική της βάση, με τη γενική άνοδο του βιοτικού επιπέδου και την επέκταση του κράτους πρόνοιας, ξεπερνά τον σημερινό ταξικό απομυρωτισμό της και εντάσσεται σε άλλους πολιτικούς σχηματισμούς.

Κρίσιμο στοιχείο στην πορεία αυτή θα είναι και η πολιτική της σοσιαλιστικής παράταξης. Στο μέτρο που θα μπορέσει να διαγράψει πολιτικό οραμα και μια πολιτική που εκφράζει τις επιδιώξεις των δυνάμεων της εργασίας θα μπορέσει να ασκήσει όλο και μεγαλύτερη έλξη σ' όλους όσους επιζητούν μια ρεαλιστική προοπτική για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής τους.

Η στρατηγική ενιαίας δράσης των δυνάμεων της εργασίας μπορεί να βρει συμμάχους στις δυνάμεις εκείνες του Συνασπισμού που διαβλέπουν το αναπόφευκτο της ενσωμάτωσης της χώρας στη διεθνή οικονομία και κοινωνία και γι' αυτό επιδιώκουν μια συγκροτημένη πορεία σοσιαλιστικού εκσυγχρονισμού.

Στόχος δεν είναι η ηγεμόνευση του κοινωνικού κώρου ή η απορρόφηση του ενός πολιτικού σχηματισμού από τον άλλο. Ο Συνασπισμός είναι, λόγω των κοινωνικών στρωμάτων που τον στηρίζουν, σύμμαχος του ΠΑΣΟΚ. Η κοινωνική αυτή συμμαχία μπορεί να οδηγήσει και σε κοινή πολιτική προσπάθεια. Προυπόθεση είναι ο Συνασπισμός να επιδιώξει κι αυτός μια ανοιχτή κοινωνία, ένα ορθολογικό κοινωνικό κράτος, μια σχεδιασμένη μεταβολή της κοινωνικής δομής, ώστε να εξασφαλιστεί η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας. Γιατί τότε μπορεί να υπάρξει μια συμμαχία με διάρκεια και προοπτική.

ΤΕΛΟΣ

Διαβάσετε και διαδίδετε την εφημερίδα μας